

M A G Y A R K U R I R

Bétsből, Kedden, Januarius' 19-dikén 1819.

Spanyol Ország.

Az uralkodó és szép virtusokkal tündöklő Spanyol Királyné az elmúlt esztendő Decemb. 26-dikán kimúlt a' Világból. Ezen sajnós és veletlen történetet így adja elő December' 27-dikén egy *Madridi* Udvari rendkívül való Ujság:

„Ezen esztendő Decemberének 26-dika Spanyol Országra nézve örökös bánat napja lesz Ezen a'napon vesztett-el egy Királynét, ki a' leg szebb és leg kitettőbb tulajdonságokkal birván, nem tsak disze volt a' Spanyol Thronusnak, de egyszersmind mustrája minden házi Virtusoknak. Estvéli 9 órakor, ő Felsége az ágyában, egynéhány szolgálatjához tartozó személyekkel beszéllgetett, midőn hirtelen, a' görts el fogta, mely 2 vagy 3 minuták mulva tsendecedni látszott. Ő Felsége ismét magához jött ugyan, de szorongató nyughatatlanságban maradt, midőn a' rángatódzások megint el kezdődtek. A' leg itzélravalóbb orvosi szerek beadása mellett is, mellyek azonnal elővétetődtek, hogy betses életét megtartani lehessen, ezen rángatódzások leg kissebbet se szüntek. Hijába volt minden próba, 22 minuta alatt a' leg jobb Királyné oda lett. Megbizonyosodván az ő Felsége siralmas halála, a' Király engedelmével fel vágták; a' gyermek, melly leány volt, élt, 's mihelyt ki vevődött, megkeresztelték. Minden igyekezet hijába volt, hogy életben tartani lehessen, kevés minuták mulva ez is megholt. Ezen sajnós történetek a' Királyt, a' mi Urunkat, ki

ő Felségét szivéből szerette, mint azt szép virtusai megérdemelték, valamint a' Felséges Hertzegeket, 's különösen testvérét *Mária Francziska Assisit*, mély bánatba ejtették. A' szegények siratjákjöltévő anyyokat, ki nyomoruságokat adakozásával gyakran enyhítette. Az egész Udvar nagy bánatba merült azon Királyné elvesztén, ki ennek valódi disze volt. A' szép mesterségek hathatós pártfogókat vesztették el. Nints a' népnek egy osztálya is, mellynek ez a' nap, fájdalom és bánat napja ne lenne. Ez indította ő Felségét, hogy hat hónapi Udvari gyászt rendeljen, melly az első 3 hónapban mély, a' más 3 utolsóban fél gyász lesz.

A' meg holt Spanyol Királyné, *Mária Izabella Francziska*, az Uralkodó Portugallus Király leánya, 1797-ben Május 16-dikán Lissabonban született, 's ennél fogva még 22-dik esztendejét nem érte volt el.

Német Ország.

A' Stuttgárdi újságok szerént, Jan. 9-dikén reggeli 8 és 9 óra közt mult ki a' Királyné. Egy gyenge rhéumatikai hideghez, melly az előtt egynéhány nappal esett volt, járult az Orbáncz, melly hirtelen az agyvelejére vette magát, azáltal gutaütést okozott, 's ezen nemes szivü Királyné' életének, annak legszebb virágjában véget vetett. — A' megboldogult Királyné *Catharina Orosz Nagy Hertzegné* 1788-ban Május 22-dikén született; a' Király ő Felségével Jan. 24-dikén 1816-ban költ össze.

A' Stuttgárdi Tanács azon megszólításra, hogy dolgozzék ő is az adózás új módjának megállításán, a' múlt hónap 17-dikén egy előterjesztést adott-be a' Királynak, melyben ő Felsége kéretik, hogy minekelőtte az adózásbeli új Systema az Országba bevételődne, a' Rendeket gyűjtse össze, 's a' nép' képviselőivel együtt tanátskozzék ezen fontos tárgy felől; minthogy a' Király maga is megismerte a' Württembergi népnek azon jussát, hogy az adózást maga határozza meg. Erre nézve a' belső Ministérium ilyen választ adott.

„Mivel a' Rendek volt gyűlésének elosztatásakor, az az út kimutatva volt, mellyen ezen gyűlést helyre állítani lehessen, 's ennél fogva az Igazgatóséknak, a' Rendek' nemlétét tulajdonítani nem lehet: ő Felsége mindazonáltal azért nem szünet meg, népe' képviselői gyűlésébe nagy betset helyheztenni, 's hogy ez megvalóságosuljon az ő Felsége részéről semmi akadály nem lesz, mihelyt meggyőződhetik az ellenkező résztől jövő hajlandó gondolkodás felől, mint a' melytől függ egyedül, a' közönséges szél elérése.“

Bavária és a' Sax-Coburgi Hertzegség közt, egy Csere-alkú köttetett, mellynél fogva a' Rhénus bal partján levő Coburgi Fejedelemség *Szent Wendel*, egy a' Coburgi Hertzegséggel határos tartomány általengedése mellett, Baváriának adatott. Az említett Fejedelemséget a' Coburgi Hertzeg a' Bétsi Congressus rendelkezéséből kapta.

A' Baváriai Király ő Felsége egy Januárus első napján költ rendelkezésénél fogva, a' Rendek gyűlését, „az ő munkásságok' kerületébe tartozó jussaik gyakorlására“ ezen hónap 23-dikára a' fő Városba Münchenbe össze hívja.

S v é t z i a.

Svétzia *Dalékárlia* nevű tartományában, nem régen történt, hogy midőn

egy bányában, két bánya torok közt új utat törnének, egy bányásznak holt testére akadtak, melly a' gálitzkő vitzől általáztatódván, egész épségben maradt. A' felfedezéskor lágy volt a' test, de mihelyest a' szabad levegő érte, legottan megmerevedett. Ezen holt ifjúnak ábrázatvonásit senki meg nem esmérte csak arra emlékeztek hogy mintegy 50 esztendő előtt leroskadván a' bánya, egy embert a' föld eltemetett. Már nem is reménylették, hogy megtudhassák, midőn egy botra támoszkodott vén aszszony oda bitzegett. A' holt testhez alig közelített, reá esmert azon ifjura kinek ő fél Század előtt mátkája volt. Leborúl a' meredt holt testre, melly kőoszlophoz hasonlított, könyjeivel ásztatja, 's elájul örömében, hogy szivének kedvesét halála előtt megláthatta. A' két szerelmes állapotját, inkább lehet gondolni, mint leírni, kik közzül egyik 50 esztendő óta eltemetve lévén, az ifjúkor' minden venásait megtartotta, a' másik az öregség' terhe alatt leroskadván, hajdani fiatal' kori indulatjának egész tüzet magában feléledni érezte.

Frantzia Ország.

Az elmúlt December' 30-dikán Marquis *Lally-Tollendal* a' Pairek' kamarájában Dec. 31-dikén pedig *Delessert Benjamin* Ur, a' Követek' kamarájában, azt a' jóvallást tették, hogy a' Királyt kérni kellene az eránt, hogy tétessen egy törvényjóvallást a' Kamarák' eleibe, mely által Hertzeg *Richelieuhoz* valamelly nemzeti háladatosság mutatódjon azon fontos szolgálatjaira nevezve, mellyeket a' Királynak és Frantzia Országának különösen az Acheni Congressus' alkalmatosságával tett. Mind a' két Kamarákban meghatározták, hogy ezen tárgyra figyelemmel legyenek.

Jan. 4-dikén mind a' két Kamarák meghalgatták, a' feljebb említett és Hertzeg *Richelieure* nézve tett ajánlás' kifejtését. A' Pairek Kamarájában sokan

ellene mondták, mint a' Constitutzióval ellenkezőnek, mások pártját fogták. A' Kamara tsakugyan elvégezte, hogy fontolás alá veszi, 's egy Biztosságot nevezett-ki vélekedése megmondására.

A' Követek' Kamarájában különösen *Poutet* Ur költ ki ellene. *Boullaye* Ur ezen ellenmondást hirtelenkedésnek nevezte, midőn most egyébbről szó nem lenne, hanem hogy a' Kamara tanátskozás alá vegye - é az ajánlást vagy nem? Azonközben az Elölülő egy levelet olvasott-fel, mellyben Hertzeg Richelieu a' Kamarák' jó szándékát köszöni, de kijelenti egyszersmind hogy semmi jutalmazást el nem fogad, mellyel a' nemzeten fekvő terhek legkissebbet is szaporodnának.

Mind a' mellett is, hogy Hertzeg Richelieu ezzel újabb bizonyosságát mutatta, semmi hasznot nem vadászó gondolkozásának, a' Kamara nagy vokok' többségével meghatározta, hogy ezen tárgy fontolás alá vevődjék, 's egy erre kinevezett Biztosság, a' következő ülésben, a' felől tudósítását tegye - meg.

Minthogy a' Követek közzül sokan 's azok közt főképpen Gróf *Beugnot* az egész dolgot a' Constitutzió ellen valónak, 's a' Király jussaival meg nem állhatónak nézték, inkább meg sem jelentek a' Biztosságban, hogy vélekedéseket adni ne kellessen. Azt állították ezen Követek, hogy ha a' Kamarának jussa lenne, egy voksolás alá botsátandó megjutalmazásra nézve az iniciatívát magának tulajdonítani, úgy jussa lenne ezzel élni a' voksolás alá botsátandó megfeddésre nézve is.

A' Spanyol Követ, Hertzeg *Fernan Nunez*, Jan. 4-dikén adta át a' Királynak, Fejedelmének tulajdon kezével írt levelét, melyben a' Királyné' halálát adja ő Felségének tudtára.

A' Király Januárius 2-dikán fogadta-el a' Párisi fő templomi Káptalan, és Ka-

tholicus Papság, a' Réformátum és Lutheranum Consistorium, 's a' 'Sidó Centrale Consistorium' szerentse kívánását.

Egy Királyi rendelés, a' Párisi városi vámot, melly a' lineákon minden nap bemenő élelem tárgyain feküdt, nagyon leszállította. Ez a' népnek igen nagy örömet okozott. Egy polgár aszszony különösen *IV-dik Henrik' módja szerént, való új esztendei ajándéknak* nevezte (*Etrennes á la Henri IV.*)

Az Angoulemi Hertzegné *Marron* Urnak a Reform. Superintendensnek, 's más Protestáns és Református Papoknak nagyszummákat adott, hogy a' velek egy hiten lévő szegények közt oszszák - ki.

Anglus levelek írják, hogy Hertzeg Talleyrand, az utolsó Minisreri változást, a' *végzet kezdetének* nevezte (*le commencement du fin.*)

* * *

Az ezen hónap 7-dikén költ *Moniteur*, egy Kir. rendelést adott - ki, melly szerént a' belső Ministérium mellett 's egyenesen a' belső Minister alatt, egy a' Közöuségek, és Departamentek igazgatásának fő Directioja állítódik-fel. (*Direction générale de l'administration des communautés et Departemens*). Státus Tanátsos *Guizot* Ur, lett a' fő Director.

Rochefortban két tengeri expeditziók állanak készen az elindulásra *China* és *Szénégal* felé. Az egyik 2, a' másik 6 hajóból áll.

Mánsonné, a' világ előtt esmeretes perében, egy nyilatkoztatást adott-be a' törvényszék protokollumába, mellyet röviden megemlíteni szükség, kivált a' történet össze függésben való előadásáért.

„Egy fájdalmas vigyázatlanság (*ce-tourderie*) mellyet én egész életemben siratni fogok, Mártzius 19-dikén 8 óra tájban a' *Hebdomadiers* utzába vitt: 's minthogy esmérletlenül kívántam maradni, férfi köntöst vettem magamra. Bizonyos személlyek lármázása a' hátom

megett a' legközelebb lévő házba bekergeteti, mellyről azután megtudtam hogy a' Bánkáló. (Itt elő beszéli Mansonné azon rettenetes gyilkosság már esmérletes környülállásait. Ezért ezeket elhagyva menjünk által arra, mikor a' Kabinétből a' gyilkosok közzé kihurtzoltattott.) Egy kisség megtaláltam mozdulni, Bastide ezt meghallotta, berugta az ajtót és dühösen megragadva kihurtzolt a' holt testhez, hogy engem is felkontzoljon! Sikoltásomra *Jausion* előszalad, kit megesmervén, karjai közzé vetem magamat. Szabadítson-meg, így szolltam neki, én Mansonné vagyok. — Esmérem ezen aszszonyt, így felel *Jausion*, ez az *Enjalran* leánya. Betsületenre állítom, ő el nem árul minket. Bastide ezen záloggal nem volt melegegdeve — el fog, így mond, árulni; még minnyájunkat a' veszedelembe taszít. Egy középszerű magasságu férfi, bizonyosan Bánkál, nagy tüzzel pártomat fogta. — Nem fogjátok, így kiáltott, ezt az aszszonyt megölni. — Több emberek állottak egy nagy asztal körül, mellyen a' Fuáldes holt teste elnyujtva volt. Ezek közt *Bessiere Beynacot* különösen megjegyeztem, kit ezennel közönségesen kihirdetek, mint a' ki a' gyilkosságban részes. Ha akkor mikor vele szembe állítottak, ezt nem mondtam, azon megbánást érdemlő magamviseletének következése volt, mellyre erővel kényszerítetek, hogy t. i. mindent eltagadjak. Hoszszas vetekedés után meghatározták, hogy életben hagynak ugyan, de egy rettenetes esküvéssel tartsanak megkötve. Bastide mondotta előttem az esküvés szavait: letérdepelve és a' szerentsétlen Fuáldes mellyére téve a' kezemet, kellett az Istent bizonyságul hívnom ígéretem megtartására: hogy én, fiammal együtt a' halál áldozatja lennék, mihelyt elárulnám a' mi történt. Még egynéhány környülállás előhozása után, így végzi-bé nyi-

latkoztatását: Vajha fiám soha se lenne a' Státushoz való készségem áldozatja. Én őtet a' törvény, és a' Király oltalma alá teszem.“

Török Birodalom.

A' *Diárbekri* Helytartó kevéssel ez előtt a' Fényes Portához egy tudósítást küldött, mellyben a' *Mardini* pártosok ellen való szerentsés táborozásáról számot ad, 's jelentéséhez, napkeletimód szerént, 12 meggyőzött ellenség levágott fejét ragasztotta. Ezek a' Szérail fő kapujára tették-ki nézés végett. Az ezen hírt hozó Tatórok a' szokott tisztelő köntössel ajándékoztattak-meg. A' *Diárbekri* Bascha pedig gazdag czóbol bundát kapott, a' Nagy Ur kegyességének bizonyságául.

December' első napján az Oláh Országi új Hospodár, *Suzzó Sándor*, a' Császárnál fényes audientzián volt, kinek tulajdon szájából volt szerentséje a' parantsolatokat venni.

Déli Amerika.

Az Északi Amerikai egyesült Státusok, második Biztosának *Graham* Urnak előadásában, a' *Buenos-Ayresi* Respublika állapotja kevésbe kedvező 's nem olyan hoszszas, mint a' másik; némelly pontokban el is távozik attól, p. o. az említett Respublika egész népességét 1,012,000 lélekre teszi, a' Banda Orientált Ártigás alatt 50,000, a' Spanyol hatalom alatt lévő Provinciákét 1,000,000, de a' mellyekről ebben nagyon hijános tudósítások vagynak.

Királyi Generális *Morillo*, *Carracas* tartományjára 200,000 tallérból, 4000 emberből, és 4000 öszvérből álló requisitiót vetett.

Egy 13-dik Octoberi-bülletin szerént Veneczelában, a' *Llanos* vidékén az ellenségeskedés megint elkezdődött, 's a' függetlenek egyik Generálisának *Zarazának* Gerillásai (koborló tsoport) a' Spanyol lovasságot keményen megverték. Ennek egy 500 katonából álló tsoportjá-

járól azt is állítják, hogy vezérével Rochával az Insurgensekhez által állott. A' Spanyolok a' tenger part felé keresnek menedék helyt. Az Uj Grenadában, Coro tartományában kitört támadás nagy nyughatatlanságba ejtette őket.

Anglus levelek Kir. Generális Morillónak és Don Pabló Zarazához, az Insurgensek Generálisához küldött levelét közlik, mellyben ez Zarazát dicsériszelid és emberszerető bánás módjáért, 's egyszersmind egy Szutil nevű Pap által, ajánlja e' Király büségére való visszaállítását, rangja megtarthatásának ígérete mellett — Zaraza nemes büszkeséggel válaszol, 's tsudálkozik azon vakmerőségen, hogy Morilló, az ő betsületes nevét így megmotskolni bátorkodik, midőn arra nézve ki Hazájának barátja, semmi se lehet nagyobb gyalázat, mint egy olyan dühös fene állattal, legkissebb egybe köttetésben is lenni. A' hozzá küldött irásokat, az abban tett ígéreteket, a' Morilló személyével együtt egyaránt megveti. Levelének végén e' van: „A' Generális Ur ezt mondja, hogy az emberi szeretet indítja, hogy békességet szerezni igyekezzen.“ Én azt mondom: a' tyrannussal megbékélni, annyi mint a' szabadság ellen pártot ütni. Ha igazán ohajtja a' békességet, szabadítsa meg földünket gyűlöletes jelenlététől. A' vallás, igazság, természet' szelid neveit emlegeti levelében, mellyeknek, tselekedeteivel örökké ellentmondott.“ Végre Zaraza is a' Veneczuela nevében botsánatot ajánl minden elkövetett bűneiért, ha által áll, 's olyan katonai tisztséget melyet ezután maga viseletével megérdemel.

Az Insurgensek fellyebb említett 15-dik Octoberi Bülletinjében van, hogy Obristlajtnánt Péna Augustus vége felé egész Astagracciaig a' San Carlos kerületében elő nyomult, ott Spanyol Oberster Torralbát, ki 200 lovasokkal volt, meg-

támotta, 300 lovasait, és 300 öszvéreit, mellyeket San Carlosba hajtott, elfevette, 's ötöt magát is 70 lovasokkal elfogta. Obristlajtnánt Angulo pedig, egymás 200 katonából álló lovas csoportot Spanyol Oberster Palmero alatt Jóbuval megtámadott, 500 ökröt elvett, és 50 lovast fogságra esett. Legfontosabb történet pedig, Spanyol Koumendáns Rochának a' Függetlenekhez való általállása, a' ki a' San Carlosi kerületben, Oberster Penával öszve tsatolta magát.“

Északi Amerika.

Washingtonból Nov. 9-dikén így irnak: „A' miolta Spanyol Országból az utolsó tudósítások megjöttek, a' mi Országlószékünk és a' Spanyol Követ Onis Ur közt levelezés kezdett folyni, mellyre a' közönség nagyon figyelmes. Ugy látszik, hogy Spanyol Ország, bizonyos feltételek alatt, mellyeket tudni még nem lehet, kész a' Floridákat által engedni: a' legnagyobb nehézség a' nyugoti határ megállításában van Mexico felől.

Egy a' Congressus eleibe tett finanziaai tudósítás szerint, a' Szabad Státusok jövedelme az 1818-dik esztendőre 28,547,145 Dollárokra 's a' költség, 26,235,557 Dollárokra megyen — a' Kintstárban ennél fogva az 1819. Januar. 1-ső napján 2,112,408 Dollárokra megyen a' megmaradt summa.

Az 1819-re való jövedelmet 26,552,408 Dollárokra, a' költséget 24,515,219 Dollárokra betsülik. A' felyül maradó summa az 1820' Januáriussa első napján 1,817,189 Dollárt teszen.

A' Szövetséges Státusok fizetni való egész adóssága az 1819-dik esztendő első napján 92 Millió, 595,395 Dollárokra megyen.

* * *

Végezte az Egyesült Státusok Elölülője' beszédjének.

(Minthogy ezen beszéd hátralévő ré-

sze, a' Szövetség belső állapotját illetvén, sok aprólékosságokra kiterjed, jónak látjuk azt tsak rövid kivételben közleni, úgy mindazonáltal, hogy belőle egy nevezetes pont is ki nem maradt.)

Nagy örömmel jelenti az Elölülő, hogy Frantzia és Orosz Országokkal, valamint más hatalmasságokkal is, a' Státusok barátságos tekintetben állanak.

A' mi a' Státusok' belső állapotját illeti, ez nagy okot ad a' meglepődésre. A' Kintstár' bevétele az esztendő három elsőbb fertályaiban, 17,000,000 Dollárokon felyül ment.

A' törvény által meghatározott minden költségeknek, és a' régi, hat procentes Tőkepénznek egész kifizetése 's a' Louiziánai adósság' felének letétele után is, a' jövő Jan. 1-ső napján 2,000,000 Dollárookra teszik a' Kintstárban találtató summát.

Az említett idő alatt, a' vámokból való *brutto jövedelem* (a' tiszta, a' szükségeket fedező költségeken felyül maradt jövedelem) 21,000,000 Dollárookra ment: az egész esztendei jövedelmet pedig 26,000,000 Dollárookra lehet vetni. A' Státus' földjeinek eladása, az elmúlt esztendőben, mind mennyiségére mind jövedelmére nézve, sokkal nagyobb volt, mint ez előtt, 's bizonyosan lehet remélni, a' jövedelem ezen ágának szaporodását.

Mind a' mellett is, hogy az esztendei költségek számát nagyon szaporította azon Akta, mely az el múlt ülések' alkalmazosságával, a' revolúzió háborujában részt vett személyek' hasznára határozatott, még is a' következő esztendőbeli jövedelem sok tekintetben meglepődött, 's midőn a' Státus költsége hihetősen ugyan azon lábon marad, a' nemzeti ségéd kulféjek szaporodnak, a' népesség nagyobbadása, és a' nemzeti jólétel elrejtett kulféjeinek gráditsonként való kifejlődése által.

A' vámok megjobbítását tárgyazó törvények szoros végrehajtása, a' manufaktúráknak nagy gyarapodást ígér, a' melly ezen fontos nemzeti Interessének több ágait munkásságban tartja, mellyekről noha remélni lehet, hogy végre minden akadályokon győzni fognak, még is annak fontolásalávevése, hogy nem kelle-e ezen gyámolitást szélesebben kiterjeszteni, a' Congressus eleibe terjesztődik.

A' törvények által rendelt oltalomintézetek, ezen fontos tárgyhoz illő buzgósággal és munkássággal, 's a' lehető sietséggel telyesítődtek. A' tengeri és hadi határok megvizsgálása tovább folytatódott, 's azon pontoknál, mellyeknek megerősítése rendelődött, a' munkához már hozzá fogtak, 's némelly helyt abban nagy előmenetelt is tetiek. Azon munka is, melly szerént az arra rendelt Biztosok a' partokat megvizsgálni, 's két leg-tzélra valóbb *Tengeri Depot* felől (olyan hely a' hova a' hadi hajók, 's a' tengeri háborura megkivántató egyéb matériálék letevődhetnek) megmondani köteleztetnek, már folyamatban indult. Ezen vélekedés egy közönséges oltalom Systemájával együtt, a' Congressus eleibe fog terjesztődni.

Az utolsó ülések rendelkezésénél fogva a' *Gvapa Indusokkal*, kik az *Arkanzas* földön laknak, a' nagy és kis *Ozád'sokkal* (Osages) több *Indiánai* és *Ohioi* népekkel, a' *Mitsigani* lakosokkal, 's a' *Csikáza Indusokkal* egyezések kötettek, mellyek által a' Szövetséges Státusok számos tartományok birtokában jutottak. Az *Illinoisi* vidéken lakó Indusokkal, és a' *Csaktah* néppel, folytak az alkudozások, mellyek fontos általengedésekkel biztatnak. Meglepedve jelenti az Elölülő, hogy a' véghez ment, 's a' Státusokra nézve betses általengedések, az Indusokat megnyugtató feltételekben épültek.

A' szárazsi határok bátorságára nézve szükséges volt erős őrizeteket rendelni a' *Yellow-Stone* folyó vizéhez, a' *Missouri* mellett a' *Mándanszoktól* lakott vidékre, valamint nem messze az északi határoktól a' *Szent Péter* torkához a' *Mississippi* mellett. Ezen intézetek mellett bajos képzelni, hogy az Indusok háborgatni mérészeljék a' Szövetséges Státusok lakosait. Méltán lehet remélni, hogy ezen előrevigyázási eszközök, az ő pallérozódások' nagy célját is előmozdítani fogják. A' tapasztalás megbizonyította, hogy a' független vad csoportok egy civilizált népesedés határain belől, sokáig fenn nem állhatnak. Az utolsónak előmenetele mindég az elsőnek eltörlésén fundálódott, főképpen azon népeknél, kik a' hadakozásban vitézséggel szokták kimutatni magokat. Hogy őket civilizálni lehessen, szükség függetlenségeknek megszűnni, hogy a' Szövetséges Státusok, tökéletes és kérdésben nem hozható controllt gyakoroljanak felettek. Így könnyebben fenn hagynak a' vadászai állapoton, földet mivelni, 's más foglalatosságokhoz szokni, mellyek által elszakadnak azon kötelek, mellyek őket mint vad csoportokat, egyesítették eddig. A' tárgyat az Elölülő a' Congressus tanátskozása alá fogja botsátni, 's különös figyelmébe ajánlja.

A' következő esztendőben, a' Földközépi és Mexicói tenger öbölben nagy tengeri erőt kell tartani, 's néhány hajókat kell a' déli partok és a' tsendes tenger felé küldeni. Ez, fenn tartja a' barátsági állapotot a' tengeri tolvaj Státusokkal, és bátorságot szerez a' kereskedésnek. A' Szövetséges Státusok tengeri erejének nevedése nagy lépésekkel siet a' törvények által elcibe szabott cél felé.

Nagy örömmel jelenti továbbá az Elölülő, egy új Státusnak, *Illinois* név alatt, a' szövetségbe állását. Ajánlja egy-

szerzmind, *Columbia* vidékét (a' hol *Washington* a' fő Város fekszik) a' Congressus figyelmébe, mellyben egyedül a' Congressust illető törvényhozó hatalomnál fogva ez gyakran a' vidék helybeli környülállásaiba is belé szoll.

Az ezen való változtatást, mint a' melly a' Szövetség közönséges principiumaitól eltávozik, fontolás alá venni javasolja.

Beszédjét az Elölülő az Istenhez, — mint a' ki Szerzője ezen sok jótéteményeknek, — méltó és buzgó háláadásra való serkentéssel fejezi-bé.

Monroe Jakob.

Napkeleti India.

A' legújabb tudósítások szerint az Anglusok hatalma itt, Calcuttától fogva Napnyugot felé egész az *Indus* folyóvizéig terjed-ki. Melly roppant kiterjedésű tartomány!

Elegyes Dolgok.

A' Bádeni Nagy Hertzeg egy December 23-dikán költ Pátensénél fogva, a' Rendek' öszszegyülését Carlsruhéba, a' jövő Mártzius 23-dikára határozta.

A' Spanyolországból jött újabb tudósítások szerint, a' tolvaj bándák mérészsége napról napra nevededik. A' Postát Madridból Cádixig, mindég 60 Dragonyosnak kell kísérni. December közepétől fogva Madridnak utzáin minden éjjel számos polgári strázsák járnak alá 's fel, melly előrevigyázási intézetnek oka nem tudatik. A' *Publicista* nevű Frantzia Ujság a' Királyné halálát, következőseire nézve nagyon fontosnak jövendőli lenni.

* * *

Jobbitás. — A' közelébbi Kurir' némelly árkusai' toldalékjának első sorában, míg észre vétetődött volna, Januarius helyett, Junius nyomtatódott, mellyet szükséges leszen megjobbitani.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

B é t s.

Katalin Orosz Nagy Hertzegasszonynak a' *Württembergi* Kiralynénak halálára nézve, ma, Jan. 19-dik napján vette-fel a' Császári Kiralyi Felséges Udvar a' gyászt, 's 18 napokig fogja azt, meghatározott változtatás szerént, hordozni.

Januáriusnak két harmadrészét eltöltöttük, és még majd semmi valóságos telünk nem volt itt Austriában. A' szának se' a' fő városban se' a' falukon hasznát az idén még eddig nem vették. A' Béts belső városa 's Leopoldstadt nevű külső városa között folyó kis Duna, vagy hajós tsatorna, a' mellett is, hogy a' vize úgy kiapadott volt, hogy csak apróbb hajók evezhettek rajta, alig fagyott vala annyira által, hogy deszkákkal keresztül rakattatván, Jan. 2-dik hetében a' gyalogok néhány napokig általjárhattak rajta, hogy ismét esső következnén, a' víz áradni kezdett, 's már ezt a' kevés jeget is felvévén, elvitte.

Magyarországról N. *Trentsin* Vármegyéből azt írják, hogy ott a' múlt őszi hosszas szárazságnak azt a' kedvetlen következtét tapasztalták ezen télen, hogy a' külömben is tsaknem kiapadott patakok fenéig befagyván, vizet valamint ezekben úgy sok kútakban találni nem lehetett, melly miatt nagy fogyatkozást szenvedett mind a' nép, mind a' marha; megszünnét a' nagyobb folyóvizekből kellett a' vizet hozni. Sőt liszt' dolgában is nagy fogyatkozást szenvedtek, a' kik

effelől a' múlt ősön nem gondoskodtak.

Az Udvari újságban említettik, hogy két Tzigány atyáknak, a' kik többféle reájok bizonyosodott büntételekért, terhes tömlöztetésre ítéltettek, tizenkét gyermekeik, kik közül a' legidősebb hat, a' legifjabb pedig tsak két esztendősek, faluról falura való szállittatással (*per Schub*) hazájok felé útnak indittatván 's nagy inségek között Zágrábig jutván, ott oly könyörülő jóltévőkre találtak, kiknek szívek az ő szenvedéseiken megesvén, nagy lelküséggel segítettek rajtok. Az ő útnak indittatások a' múlt esztendőnek vége felé esvén, lehet képzelni, mitsoda inségeket kellett ezen szegény tsaknem meztelen gyerkőtzéknekily sanyarú időben *Zágrábig* kiállani: hanem azonnal, hogy oda megérkeztek, az ott lévő jó szívű Vice Ispány *Tek. Babochay János* úr, előre mindjárt ideig való szállást rendelvén, enniek is adatott nékiek, míg az alatt az ott lévő jó-tételi egygyesület' kassájából, hogy útjokat tovább folytathassák, meleg ruhát készítették számokra. Hanem mind ezek tsak hamar az ő megérkezésékkor, tsupa első tekintetre való érzékeny felindulásból történvén, de az alatt az ő szerentsétlenségek' híre közönségessé lévén, úgy megessett némelly nemes érzékenységgel bíró lakosoknak szíve rajtok, hogy a' helyett, hogy tovább küldötték volna, tudván hogy hazájokban is melly nagy inség várna őket, a' magok gondviselése alá vették minnyájokat, ki egy ki két gyerkőtzének táplálását valólván magára.

Száz forint huszas pénzért adtak Váltó czédulában: —
Januárius' 15-dikén 251 $\frac{1}{2}$ — 16-dikán 251 $\frac{1}{3}$ — 18-dikén 251 $\frac{1}{2}$ — forintot.

Wiener Zeitschrift

für

Kunst, Literatur, Theater

und

Mode.

~~~~~  
Vierter Jahrgang.  
~~~~~

Der steigende Beyfall, den dieses Blatt während seiner dreijährigen Dauer im In- und Auslande gefunden, ist für den Herausgeber theils ein erfreulicher Beweis, daß sie den Forderungen der gebildeten Lesewelt einiger Maßen genügt habe — theils ein mächtiger Sporn, Nichts zu unterlassen, um sie, nach Inhalt und Form, einer, von Werken dieser Art bisher nicht angesprochenen Vollendung, mit jedem neuen Jahrgange näher zu bringen. Daß es ihm hiermit gelingen werde, darf er, um von den geschätzten Mitarbeitern des Inlandes zu schweigen, mit den berühmten Namen der Herren Böttiger, Claren, Baron La Motte-Fouque, Lappe, Fried. Laun, Gr. von Loeben und mehrerer anderer verbürgen, die zu dieser Zeitschrift wohlwollend beygetragen haben, und auch künftig beytragen werden.

Sie wird fortfahren bloß Original-Aufsätze zu liefern, und für geistreiche Unterhaltung durch schöne Erzählungen, Märchen, Legenden, Iyrische Gedichte, Räthsel und Charaden, — auf gefällige Belehrung durch Darstellungen aus Geschichte und Länderkunde vorzüglich des österreichischen Kaiserstaates, so wie durch Bruchstücke aus der Lebensphilosophie hinzuarbeiten. Durch beurtheilende Nachrichten wird sie die Leser mit solchen neuerscheinenden Werken bekannt machen, die ohne Nachtheil für den Geschmack nicht ungekannt bleiben können.

Ein fortlaufender Theaterartikel betrachtet und würdigt alle neuere Erscheinungen, welche auf den fünf Theatern der Residenz Statt finden. Gerechtigkeit ohne Anmaßung ist für diese Beurtheilungen leitendes Princip. Über die Tagsgeschichte ausgezeichneter Theater anderer Städte sind vermehrte Correspondenzen mit Unterrichten an Ort und Stelle eingeleitet, und die Berichte derselben werden regelmäßig mitgetheilt. Auch was Wien sonst Interessantes darbiethet und auf das gefellige Leben Bezug hat, wird von Zeit zu Zeit in dem Notizenblatte eine Stelle finden, das im Falle reichlicheren Stoffes, wie bisher, mit einer Beylage versehen wird.

Die Wiener Zeitschrift wird wöchentlich drey Mahl, nämlich: Dienstag, Donnerstag (mit dem Modenbilde) und Sonnabend in groß Octav auf Schweizer Belinpapier ausgegeben. Jeder Jahrgang dieser Zeitschrift wird aus vier Heften oder Bänden bestehen, und mit Titelblatt, Register und Umschlag versehen seyn.

Der Pränumerationspreis für Text und Kupfer, welche letztere ihre bisherige im In- und Auslande allgemein anerkannte Schönheit stets beybehalten werden, ist hier in Wien vierteljährig 15 fl., halbjährig 30 fl. und ganzjährig 60 fl. W. W. Die Annahme der Pränumeration und die Ausstellung der Scheine geschieht in Wien im Bureau der Wiener Zeitschrift am Kohlmarkt Nr. 268, und in der Verlags-handlung des Herrn Anton Strauß, am Peter im Auge Gottes, wo auch die Ausgabe sämtlicher Blätter besorgt wird.

Auswärtige in allen Provinzen des Kaiserstaats, welche mit ihren Bestellungen an die hiesige k. k. Oberst-Hofpostamts-Haupt-Zeitungs-Expedition, oder an die ihnen zu nächst gelegenen k. k. Postämter sich zu wenden ersucht werden, zahlen halbjährig 33 fl. und ganzjährig 66 fl. W. W. Um nach Wunsch eine richtige Abgabe durch Siegelung mit dem postämtlichen Siegel zu sichern, werden aber halbjährig noch 2 fl. W. W. mehr bezahlt. Die Versendung durch die Post erfolgt wöchentlich drey Mahl in jene Orter, wohin selbe täglich abgeht. Außer dem wird sie an den Hauptposttagen wöchentlich zwey Mahl geschehen.

Zur größeren Bequemlichkeit des Lesepublikums ist ferner die Einrichtung getroffen, daß der Text und die Modenbilder getrennt zu haben sind. Die Abnehmer des Textes allein, zu welchem jedoch die

Musk. und alle außerordentlichen Beylagen gehören, zahlen im voraus vierteljährig 10 fl., halbjährig 20 fl. und ganzjährig 40 fl. W. W. Ein gleicher Preis ist für die Abnehmer der Modenbilder allein mit der beygefügtten Erklärung in deutscher und französischer Sprache festgesetzt. Es bleibt übrigens den Pränumeranten des einen oder der andern unbenommen, gegen Daraufbezahlung von 10 fl. halbjährig, den Text (in so weit die Stärke der Auflage zureichen wird), oder die Kupfer nachzuschaffen.

Diese Trennung des Textes und der Kupfer und die vereinzeltte Verabfolgung derselben findet jedoch nur hier in Wien und im Wege des Buchhandels Statt. Mit der Post kann, zur Vermeidung der sehr leicht sich ergebenden Verwechslungen, nur die bisherige Versendung, nämlich des Textes und der Kupfer gemeinschaftlich erfolgen, daher es auch bey dem oben bemerkten Preise sein Bemenden hat.

Auch sind die Modenbilder einzeln zu 1 fl. W. W. jedoch nur in dem früher angezeigten Bureau dieser Zeitschrift zu haben.

Um den Pränumerationspreis sind noch einige Exemplare der drey bisherigen Jahrgänge dieser Zeitschrift auf allen angeführten Bezugswegen zu haben.

Das Honorar ist auf vier Dukaten in Gold für unsern Druckbogen festgesetzt, und dem Belieben der Schriftsteller überlassen, dasselbe gleich nach dem Abdruck ihrer Beyträge, oder nach halbjähriger Berechnung zu fordern.

Zu thätiger und wirksamer Verbreitung dieser Zeitschrift im Wege des Buchhandels haben die Hr n. Zandler und Comp. die Commissionen für das Ausland und Inland übernommen, und werden deren Versendungen in jedem Monate regelmäßig zwey Mahl besorgen, an welche sich also die löbl. Buchhandlungen Deutschlands und des österreichischen Kaiserstaats mit ihren Bestellungen zu wenden belieben wollen.

Man bittet die Bestellungen möglichst zu beschleunigen, um hiernach die Stärke der Auflage zu bestimmen, und den Fall zu vermeiden, daß, obschon man eine sehr bedeutende Auflage vorbereitet, doch die Blätter nur vom Tage der Bestellung an geliefert werden können.

Einsendungen aller Art geschehen unter der Aufschrift:

An das Bureau der Wiener Zeitschrift für Kunst, Literatur, Theater und Mode,
am Kohlmarkt Nro. 268.

Wien am 1. December 1818.
